

Іграшка

Іграшка - «матеріальна основа» (А.С.Макаренко).

Іграшка - «життєвий нерв» (Є.Аркін)

Виховна і освітня цінність іграшки.

Іграшка - засіб всебічного розвитку дитини.

Іграшка - засіб розумового виховання:

- через іграшку дитина засвоює соціальний досвід, пізнає світ;
- формується самостійність,
- розвиток розумових здібностей,
- особливе значення мають дидактичні іграшки.

Іграшка - засіб морального виховання :

- сприяє встановленню стосунків між дітьми;
- формуванню колективізму;
- народна іграшка сприяє прилученню дітей до духовної скарбниці рідного народу.

Іграшка - засіб естетичного виховання :

- викликає у дитини естетичні почуття, переживання;
- формує естетичний смак.

Іграшка-засіб фізичного виховання:

моторно-спортивні, тренувальні іграшки (м'яч, обруч, кеглі, пірамідки, мозаїка). Розвивають спритність, окомір, слух, винахідливість, увагу, силу, моторну активність.

Історія іграшки. Виникнення і розвиток народної іграшки.

Іграшка у всі часи була пов'язана з грою: як і гра вона є відображенням своєї епохи. Для кожної історичної епохи характерні свої іграшки.

Перші іграшки знайдені під час розкопок дитячих поховань, були дуже подібними до знарядь праці, предметів побуту. Вона виготовлялася з найпростіших природних матеріалів. (іграшки Китаю, Греції, Риму, Стародавнього Єгипту (ІІ тис. до н.е.) - ляльки з дерева, тканин, фігурки тварин, глиняний посуд).

Зі стародавніх часів були популярні театри ляльок. В XVI ст. у багатьох країнах Європи виникати власні національні лялькові театри з головними героями.

Пульчинелло (Півник з носом подібним до дзьобу)

Петрушка (Італія).

Панч (Англія)

Гансвурт (Німеччина)

Дон Кристоболь (Іспанія)

Полішинель і Гінболь (Франція)

В Україні у XVII ст. популярністю користувався вертеп (персонажі - Запорожець, Циган, Дяк, Баба, Шинкар)

У XVII - XVIII ст. починають виготовляти іграшки з дорогих матеріалів (срібла, слонової кістки, порцеляни), що були справжніми витворами мистецтва.

Українська народна іграшка має свою цікаву історію, ще недостатньо вивчену. Найдавніші прототипи іграшки виявлені в с. Мезин Коропського району Чернівецької області. Це були фігурки пташок, вовка чи собаки, виготовлені з мамонтового бивня близько 25 тис. років тому, які мали обрядові значення.

У IV-III тис. до н. е. трипільцями виготовлялися керамічні жіночі статуетки, а також різноманітні фігурки тварин, іграшки-свистунки.

У X-XII ст. у стародавніх слов'ян були дерев'яні коники, качечки, технічні іграшки - луки, мечі, дзиги. У дохристиянський період - іграшка переважно зображала священних тварин, птахів. Після прийняття християнства магічна функція іграшки послабилася, перетворилася на ігрову декоративну. Але деякі іграшки зберегли свій ритуальний характер і зараз (ялинкові прикраси, святкові кульки).

В період XIV -XVIII ст. продовжується виготовлення забавок, але майже нічого не збереглося.

В XVIII ст. масове виробництво забавок на продаж на ярмарку (розписні коники, баранчики, півники, ляльки - «пані»).

Середина XIX ст. - розквіт кустарного іграшкового промислу. Сформувався три найбільші регіони виготовлення забавок Наддніпрянщина, Поділля, Прикарпаття.

Наддніпрянщина - дерев'яні кухлики, ляльки, маленькі різноманітні побутові речі, дзиги, вітрячки, механічні забавки з відповідними руховими елементами - вирізані фігурки попарно з'єднаних планками ведмедів, ковалів, ткачів, головоломки для дітей.

Прикарпаття - дерев'яні яворівські іграшки, візочки, коники, іграшкові меблі, іграшкові музичні інструменти (с. Яворів Львівська область), керамічна іграшка (коник, квочка з курчатами, спільні жінки, звірі-музики (Опішня Полтавської обл.)

Поділля - осередки виготовлення керамічної іграшки: коники, вершники-ляльки в святковому одязі, з дитиною у руках, з пташкою під пахвою, свищики, баранці, кізочки, півники – с Бубнівка (Вінницька обл.) с. Адамівка (Хмельницька обл.) с Калагарівка (Тернопільська обл.)

Кінець XIX - початок XX ст. - осередки керамічної іграшки на Волині: ляльки, птахами, свійські тварини, вершники с. Вишнівець, с. Великий Кунинець Тернопільської області. На Львівщині с.Стара Сіль („колисочка”. Керамічні таракальця (порожниста кулька прикрашена різноманітними оздобленнями). На Гуцульщині с. Брустурів Річка Івано-Франківська область) іграшки з плавленого овечого сиру, казкові олені, баранчики, пряники, коники.

В Україні іграшки виготовляли ще із лози, соломи, рогами повісма довгої трави з тканини, кольорового паперу, картонку.